PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 20 lir, finančni in pravni 35 lir, osmrtnice 30 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 172, četrtletna 510, polletna 1000, celoletna 1980 lir; Cona B: 120, 350, 700, 1380 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Čekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana 20-016.

Leto III - Cena 8 lir - 5 jugolir - 2.50 din | TRST petek, 6. junija 1947 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 610

TRST V TUJIH RAČUNIH

Maršal Tito je v razgovoru z bolgarskimi novinarji preprosto, toda povsem realistično označil politični in gospodarski nesmisel pariške razmejitve, rekoč, da je bil Trst kratko malo izrezan iz celega in zdravega telesa, in sicer iz določenih mednarodnih računov. V teh besedah je zapopadena tudi stvarna karakteristika današnjega položaja Trsta, iz katere je treba pogumno izvesti logične zaključke, če hočemo pravilno postaviti politični in ekonomski program STO-ja.

Trst dolguje svoj gospodarski dvig svojemu «telesu», svojemu naravnemu zaledju, iz katerega je črpal življenjske sokove v obliki ljudskih sil in materialnih dobrin ter mu sam dovajal novih iz prekomorskih dežel. Ne bomo se spuščali v podrobno razčlenjevanje vprašanja mednarodnih računov, ki so računi gospodarske in politične ekspanzije določenih držav pod krinko mednarodnih koristi in utrjevanja svetovnega miru, ker morajo biti ti po objavi Trumanove «doktrine» povsem jasni še tako zaverovanemu pristašu zapadnjaške politike. V teh računih je Trstu odmerjena vloga neproduktivnega in poslušnega orodja, vloga gospodarske, politične pa v skrajnem primeru celo strateške baze.

Bilo bi vsekakor koristno ugotoviti, kako reagira Trst na poskuse, ki gredo za tem, da ga izpremenijo v popolnoma slepo orodje visoke «mednarodne» politike. Kljub tesni politični in gospodarski povezanosti z zaledjem, ki se je utrdila v teku stoletij, in kljub najnovejšemu 25 letnemu presledku njegove lastne razvojne črte je Trst gotovo obranil svojo dušo in svojo življensko samoniklost. Iz nje bi moralo vzkliti jasno stališče nasproti tem poskusom svojevrstne internacionalizacije.

In vendar te reakcije — če izvzamemo demokratično usmerjeno javnost, — ni opaziti na zunaj. Od kod ta otopelost?

Pridobitno življenje v Trstu obvlada še vedno italijanski kapital, ki je za časa fašistične vladavine izpodrinil domačega obenem s kapitalom iz tržaškega zaledja ter si je utrdil svoje postojanke. Politika ZVU ščiti koristi italijanskega kapitala, ker so istovetne s koristmi imperialističnega internacionalizma, ki je v službi mednarodnega kapitala, reci, angloameriškega, kateremu odpira pot v svet pod zastavo zaščite svetovnega miru in obrambe človeških pravic. Velik del tržaških kapitalistov se je iz kratkovidnega strahu za svojo malho dal vpreči v ta voz in je tako zgubil svojo neodvisnost in možnost lastnega nastopanja za resnične koristi tržaškega gospodarstva. Če pomislimo na socialno odvisnost uradništva in delavstva od podjetij, ki so v rokah dejanskega kapitala, pa tudi od podjetij in javnih ustanov, ki so odvisne od blage volje ZVU; če poleg tega upoštevamo učinke italijanskega reakcionarnega tiska v Trstu, ki ga vzdržuje ta kapital, potem si lahko predočimo, pod kakšnim gmotnim in moralnim pritiskom je velik del tržaškega prebivalstva in s tem tudi javnega življenja v Trstu.

Močno orodje v rokah italijanskega kapitala je monopol na patriotizem, seveda italijanski, ki si ga prisvaja. Kakor je po letu 1918. prodiral v te kraje kot pionir najidealnejšega patriotizma in v imenu 600.000 padlih italijanskih borcev ter je pod to krinko dobival v Rimu bitke proti Tržačanom, tako nastopa danes kot zaščitnik čistega italijanstva bodisi pred demokratično in nacionalno pomirljivo usmerjenim tržaškim življenjem, bodisi pred izmiljeno slovansko nevarnostjo. To lahko dela povsem javno, ne glede na to, da ustvarja neznosno ozračje v mestu, kjer se stikajo interesi dveh narodnosti in dveh sosednih držav, ker se njegovi interesi istovetijo s politiko zapadnih zaveznikov, ki se uveljavlja v Rimu kakor tudi v Trstu. V tej preračunani patriotičnosti ki naj bi delovala zlasti na nerealno mislečo mladino in ireden-tistično nastrojene Italijane, najdemo tudi razlago za navidezno čudni paradoks v njegovem stališču nasproti Jugoslaviji: V Milanu in Rimu njegov tisk pozdravlja obnovitev gospodarskih stikov z Jugoslavijo svest si koristi, ki jih bo imel od njih, v Trstu pa odrekajo njegovi listi vsako vrednost sodelovanju z Jugoslavijo in Jugoslovani ter se umetno razburjajo že ob drobnem napisu slovenskega oglarja!

Mar pravi Tržačani še niso spoznali te dvojne igre? Mar naj STO ostane samo na papirju? Mar naj njegove ladje e dalje plovejo med Genovo in Ameriko? Mar Trst nima lastnih gospodarskih koristi, lastnih ljudi s telesom in dušo in z lastnimi zmožnostmi?

Igro italijanskega kapitala in domačinov, ki mu služijo, treba končno razkrinkati in domače konstruktivne sile, ki jim je res pri srcu blaginja STO-ja, povezati v demokratičnih organizacijah.

Stavka pometačev v Buenos Airesu

Buenos Aires, 5. — Stavka cestnih pometačev traja že osem dni. Oblasti so pozvale vojaštvo, naj osnaži ulice.

Ameriški senat je odobril

mirovne pogodbe z Italijo, Romunijo, Bolgarijo in Madžarsko

Washington, 5. — Ameriški senat je danes z 78 glasovi proti 10 ratificiral mirovne pogodbe z Italijo, Romunijo, Bolgarijo in Madžarsko. Še prej je s 67 glasovi proti 22 ovrgel resolucijo, ki je imela namen prenesti razpravo o pogodbi na januar.

Do ratifikacije je prišlo po hudi borbi, ki so jo nasprotniki iste vodili do zadnjega hipa in trdili, da bo ratifikacija vrgla Italijo v naročje komunizma ter da bodo ZDA prisiljene nositi breme ene milijarde dolarjev za pomoč Italiji, ki da bi potem v obliki reparacij prešli v Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo.

Glavni zagovorniki ratifikacije so bili senatorji Fulbright, Mc Mahon in Bridges ter Vandenberg.

Vandenberg je med razpravo prečital tudi pismo predsednika Trumana, bivšega zunanjega ministra Byrnesa in zunanjega ministra Marshalla, ki so zagovarjali ratifikacijo, ki jo mora sedaj potrditi še predsednik Truman.

Iz Londona potrjujejo, da so na zahtevo Moskve odložili konferenco o italijanskih kolonijah na nedoločen čas. V smislu posebne določbe v mirovni pogodbi je sovjetska vlada zahtevala, naj se konferenca skliče po ratifikaciji mirovne pogodbe. V Londonu so mnenja, da je sovjetska zahteva upravičena.

Novi protesti proti De Gasperijevi politiki

Firenze, 5. — Na včerajšnji seji sindikalnega kongresa so med drugim poudarjali potrebo dosledne borbe za znižanje cen in za revalvacijo mezd in plač in za pravico stavke vseh kategorij. Razpravljali so dalje o južnem vprašanju, o vprašanju brezposelnosti itd. Danes je komunist Aladino Biblotti ostro kritiziral zamotane predpise socialne delavske zakonodaje in poudaril potrebo revizije ter združitve raznih zavodov za socialno skrbstvo v en sam državni zavod.

Nova vlada bo predložila skupščini svoj program šele v ponedeljek. Medtem pošiljajo delovne množice številne resolucije proti De Gasperijevi politiki. Napredne stranke pridobivajo vedno več pristašev, dočim doživlja demokrščanska stranka veliko krizo. Tako je n. pr. demokrščanski voditelj v podjetju Breda, ki so ga izključili iz stranke, ker je tudi on podpisal protestno resolucijo, izjavil med drugim: «Za časa tajne borbe sem videl ob svoji strani samo komuniste in socialiste, ne pa liberalcev in qualunquistov, s katerimi se sedaj moja stranka brati. Gabi se mi vse to in podajam ostavko. Boril pa se bom še dalje za pravice delavstva».

Trumanove izjave o pomoči drugim državam

Washington, 5. (AFP) — Predsednik Truman je zavrnil očitke, da ameriška vlada opušča politiko znižanja cen in da s tem onemogoča močne investicije v inozemstvu. Truman je nato izjavil, da nima vlada nobenega namena opustiti programa za pomoč drugim državam.

Tržaški sindikati pred Svetovno sindikalno zvezo

Praga, 5. (Tass) — *Izvršni odbor Svetovne sindikalne zveze je razpravljal o poročilu glavnega tajnika o sindikalnem položaju v Trstu ter je soglasno izglasoval resolucijo, ki jo bodo predložili glavni skupščini Svetovne sindikalne zveze. Resolucija predlaga uradno odobritev in sprejem glavnega odbora tržaških sindikatov v svetovno sindikalno zvezo od 1. januarja 1947. Resolucija poudarja tudi potrebo združitve vseh sindikalnih organizacij v Trstu pred prihodnjo sejo izvršnega odbora zveze.*

Danes je bila v Pragi velika manifestacija, na kateri sta govorila Klement Gottwald in praški župan Vacek. Manifestacije so se udeležili tudi delegati kongresa novinarjev in kongresa Svetovne sindikalne zveze.

Novinarski kongres razpravlja o svobodi tiska

Praga, 5. (AFP.) — Na kongresu mednarodne novinarske organizacije v Pragi so soglasno sklenili sprejem Bolgarske, Madžarske, Jugoslavije, Filipinov, Romunije in Venezuele. Prošnjo Irana so začasno predali izvršnemu odboru.

Na današnji seji mednarodne novinarske zveze so razpravljali tudi o pojmu svobode tiska. Sovjetski delegati so mnenja, da je tisk važen činitelj za vzgojo ljudskih množic. Sovjetski delegat je tudi obtožil lastnike listov, da kopičijo kapital z namenom, da povzročijo novo vojno in da branijo fašizem. Francoski delegat je svetoval, naj bi izdelali skupno doktrino o svobodi tiska.

Sofija, 5. — Finančni minister je predložil načrt za nacionalizacijo nekaterih rudnikov, ki so last privatnih podjetij.

Zatiranje Lužiških Srbov

Praga, 4. (Inpress) — Nemci vedno bolj zatirajo Lužiške Srbe. S prihodom vedno novih Nemcev iz Poljske in Češkoslovaške na področje Lužice so pridobili Nemci v vsakem kraju večino nad domačimi Lužiškimi Srbi. Zaradi tega odklanjajo Nemci vsako zahtevo, ki jo predložijo Lužiški Srbi. Borba le-teh je otežkočena tudi zaradi tega, ker jim manjka časopisje.

Proces proti izdajalcem v Sarajevu in Beogradu

Sarajevo, 5. (Tanjug). — Danes se je začel proces proti četniškemu poveljniku majorju Dangiću, ki je med vojno sodeloval z okupatorjem. Iz njegovih izpovedi je popolnoma ugotovljeno njegovo sodelovanje z Nemci in Italijani.

Vojaško sodišče v Beogradu bo jutri sodilo skupino oseb, ki so obtožene špionaže in sodelovanja z grškim vojaškim atašejem v Beogradu Georgesom Diamankopulosm.

Nikola Petkov aretiran

Sofija, 5. — Nocoj je bil aretiran voditelj opozicijske agrarne stranke Nikola Petkov, ki je bil zapleten v zaroto skupine «neutralnih oficirjev», ki jo je vodil general Popov in ki je bil pred kratkim obsojen na 15 let ječe.

TRUMANOVA DOKTRINA

je ameriška verzija Hitlerjeve teorije o življenjskem prostoru

Predstavniška zbornica ZDA je odobrila nove protidelavske zakone

Washington, 5. — Predstavniška zbornica je danes odobrila načrt novih delavskih zakonov, ki jih je predlagal senator Taft. Novi zakoni predvidevajo prepoved stavk na splošno, solidarnostnih stavk in sindikalnih legalnih sporov. Na podlagi teh zakonov bo možno sindikate klicati pred sodišče v primeru «nezakonite stavke». Novi zakon bo predložen senatu.

Pred dnevi so predstavniki sindikalnih organizacij AFL in CIO izjavili, da bo Truman zgubil zaupanje 17 milijonov delavcev, če ne bo postavil veta nad tem zakonom.

Radijski komentator Steel je pred 700 delavci govoril o svojem obisku v Sovjetski zvezi in vzhodni Evropi. Dejal je, da hoče Sovjetska zveza mir.

Napadel je nato reakcionarno zunanjo politiko ZDA in dejal, da je Trumanova doktrina ameriška verzija Hitlerjeve teorije o življenjskem prostoru. Steel je nato obtožil 26 od 36 ameriških dopisnikov na moskovski konferenci, da se niso potrudili, da bi pisali o konferenci, pač pa so v Moskvi zgubljali čas s pisanjem «spominov». Nekateri od njih, je dejal Steel, so celo skušali povzročiti senzacije in so krožili ponoči okoli Kremlja z električnimi svetilkami v upanju, da jih bodo aretirali.

Ameriški tisk, je pristavil Steel, je hotel odločati, katere dopisnike naj Sovjetska zveza pripusti h konferenci, ter je poslal več dopisnikov, ki so nezmožni v mednarodnih vprašanjih, pač pa so zmožni pisati o športu in o črni kroniki.

Glede novih demokratičnih režimov v vzhodni Evropi je Steel dejal, da so se narodi teh držav borili in zmagali v antifašistični vojni ter hočejo sedaj antifašistični mir.

Steel je nato pozval poslušalce, naj pri radijskih postajah protestirajo proti reakcionarnim komentatorjem

Rasizem v ZDA

New York, 4. (Tass) — Bivši ameriški letalski kapetan Price, ki je prišel kot delegat iz Alabame v New York na zborovanje veteranov, je na zborovanju nastopil odločno proti linčanju črncev. Price je navedel primere najnovejšega linčanja črncev. Zlasti invalida Farowa, katerega je hotel belec umoriti samo zato, ker mu ni hotel dati svoje palice. Črnca so nazadnje zaprli in obtožili, da je poskušal ubiti belega človeka.

400 milijonov dolarjev za ameriško vojsko

Washington, 5. — Poslanska zbornica je danes izglasovala dodatek 40 milijonov dolarjev za proračun ameriške vojske, ki jih bodo namenili za graditev vojaških letal. S tem bo prvotni kredit 360 milijonov dolarjev zvišan na 400 milijonov.

Važni uspehi kitajske ljudske vojske

Nanking, 5. — Na polotoku Liao Tung je ljudska vojska napadla nacionalistične čete in sedaj je v teku krvava bitka v Pulantienu, ki je 30 km oddaljen od Dairena.

Radio kitajske ljudske vojske poroča, da je ta vojska zasedla važno železniško postajo Chingyuan na progi Mukden-Kirin. Do sedaj je ljudska vojska zasedla dve tretjini te železnice in sedaj ogroža važne premogovnike v Fushunu.

Agencija «France Presse» poroča, da je v Port Arthur in nato v Dairen prispela kitajska misija, ki se bo pogajala za prehod teh dveh mest pod kitajsko upravo.

Henry Wallace ne bo podpiral Trumana

Washington, 5. (AFP.) — Bivši podpredsednik ZDA Henry Wallace je izjavil, da ne bo pri volivni kampanji za volitve leta 1948 podpiral Trumana. To je prvikrat, da se je Wallace jasno izrazil o prihodnjih predsedniških volitvah.

„Železni zastor" na britanskem področju

London, 5. (Tanjug). — «Daily Worker» objavlja članek Walterja Holmsa, v katerem obsoja ravnanje britanskih vojaških oblasti v Avstriji do danskih mladincev, ki so potovali na mladinsko progo v Jugoslaviji. Holms poudarja, da je gradnja mladinske proge v Jugoslaviji zbudila veliko zanimanje po vsem svetu, in da se je mladina mnogih držav odločila, da pošlje skupine mladincev na delo na to progo.

Holms se sprašuje, ali ni primer danskih mladincev dokaz, da nameravajo nekateri britanski krogi obdržati s svoje strani «železni zastor».

Na zahodnih področjih ovirajo delovanje demokratične mladine

Berlin, 4. (Tanjug) — Na sovjetskem področju Nemčije je bil od 22. do 27. maja kongres svobodne nemške mladine, katerega so se udeležili tudi jugoslovanski predstavniki.

Ob povratku v Jugoslavijo so člani delegacije izjavili, da je bil kongres velike politične važnosti za vsa okupacijska področja, ker so se ga prvikrat udeležili tudi predstavniki drugih držav. Vojaške oblasti ameriškega in britanskega področja so omejile število delegatov, francoske oblasti pa so naravnost prepovedale odhod delegatov. Kljub temu se je kongresa udeležilo 1000 delegatov in 400 povabljencev. Organizacija nemške mladine je organizacija izven političnih strank in šteje nad milijon članov, od katerih je 500.000 na sovjetskem področju. Delegati so poudarili, da uživa organizacija na sovjetskem področju vso pomoč oblasti.

Mučili, mrcvarili, streljali, klali in požigali so nas...

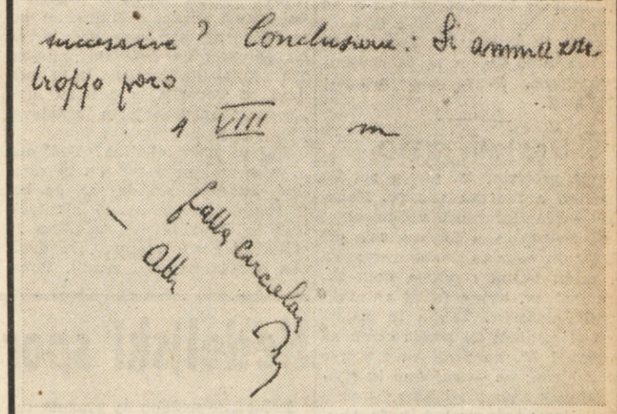

General Mario Robotti: «PREMALO SE POBIJA!»

Dne 4. avgusta 1942. je general Vittorio Ruggero, komandant divizije «Cacciatori delle Alpi» sporočil komandantu XI. armadnega zbora, da je izvedel «rastrellamento» v Travni gori, Ravcu, Podgori in Ledeniku. Aretiral je 73 oseb, ker so pomagale partizanom, a ena od njih je ubita.

General Mario Robotti, komandant XI. armadnega zbora, je na prispelem telegramu dodal svojo osebno opazko na račun svojega šefa štaba:

«Gallo, pojasnite postopek z osumljenci, kajti zdi se mi, da je vseeno preveč, da se vsaj zaradi zgleda ne postrelja nekatere od 73 sumljivih oseb. Kaj pravijo odredbe «Circolare 3 C» in druge, ki so bile izdane naknadno? Zaključek:

PREMALO SE UBIJA!»

VEDNO VEČJI ODPOR proti Ramadierovi politiki

Stavka železničarjev se nadaljuje - Tudi dijaki napovedujejo stavko - Socialistična mladina ostro obsoja Ramadierovo protidelavsko politiko

Pariz, 5. (AFP.) — Francija še vedno preživlja težko notranjo krizo. Na eni strani so delavci, ki se zavedajo, da je država v stiski. Vedno so pripravljeni na žrtve. Na drugi strani stoji vlada, ki ji je težko priznati, da so se indeksne številke glede cen na drobno dvignile in da je malemu človeku, zlasti delavstvu nemogoče živeti ob sedanjih mezdah. Francoska vlada gleda nekako preveč akademsko na izdatke v splošnem in noče tako dovoliti nikomur povišanja dohodkov.

Od včeraj je postal notranji položaj v Franciji očitno še bolj napet. Vlada je zaradi stavke železničarjev in delavstva pri petroleju, pomnožila število policije in pritegnila celo nekaj vojaštva iz podeželja.

Tudi stavka pekov še vedno traja. Zaradi važnosti prehrane bo v ta spor posegla vlada potom ministra za delo. Stavka v petrolejski industriji se nadaljuje. Železničarsko udruženje je podalo izjavo v kateri med drugim pravi, da železničarji v bodoče ne bodo zadovoljni samo z obljubami, temveč bodo zahtevali izpolnitev svojih zahtev.

Vlada je imela posebno sejo, ki jo je posvetila zlasti vprašanju železničarskih zahtev. Vlada je pripravljena izrabiti vse možnosti za ugodno rešitev spora, pripominja pa, da bi celotna ugoditev železničarskih zahtev povzročila 20 milijard posebnih izdatkov.

V Lyonu se stavka železničarjev nadaljuje, 4500 železničarjev v kraju Villenuve in Saint Georges tudi nadaljuje stavko. V Noisy le Sec na periferiji Pariza je na novo začelo stavko 2700 železniških nameščencev, zaposlenih v skladiščih.

Poleg afere rektorja Roussyja je prišlo verjetno do nadaljnjega denarnega škandala. Razni časopisi poročajo, da je vojno ministrstvo uvedlo preiskavo zaradi neopravičenega zapravljanja tajnih fondov v višini nekaj 10 milijonov frankov. Niti sedanji niti prejšnji vojni minister nista mogla dobiti opravičila za uporabo teh vsot. Zaradi tega je sedanji vojni minister Costes Floret odločen uvesti tozadevno preiskavo.

Včeraj se je nadaljevalo zaslišanje bivšega vladnega predsednika Edvarda Daladiera o političnih in vojnih dogodkih v dobi med 1933. in 1945. letom. Daladier je med drugim omenil, da je predlagal sporazumno z Grčijo izkrcanje v Solunu, čemur pa so se uprli Angleži.

Izvršni odbor socialistične stranke je včeraj sklenil razpust organizacije socialistične mladine. Glavni tajnik socialistične stranke Mollet je sprejel posebno delegacijo udruženja socialistične mladine. V stvari je politični urad socialistične stranke podal izjavo, v kateri ugotavlja, da je bila mladinska organizacija razpuščena zaradi napak in primanjkljaja discipline. Tajništvo socialistične mladine je odobrilo resolucijo, s katero ostro kritizira zadržanje Ramadiera in socialističnih ministrov, kakor tudi splošno protidelavsko politiko vlade. Do prihodnjega kongresa bo tekoče posle mladinskega udruženja vodil poseben politični urad.

V Alžiru so nameščenci v industriji plina in razsvetljave sklenili, da bodo pričeli dne 6. junija s stavko, da na ta način pospešijo nacionalizacijo industrije za plin in razsvetljavo v Alžiru, s čemer bo odstranjen grozeči spor med delavstvom in delodajalci. Ramadier je s tem v zvezi danes podpisal dekret o nacionalizaciji navedene industrijske panoge v Alžiru.

Danes so tudi dijaki, ki so včlanjeni v nacionalno zvezo francoskih dijakov sklenili, da bodo stavkali 7. in 8. t. m. Manifestacija ima namen protestirati proti znižanju študijskih štipendij in v glavnem proti nezadostnim kreditom v proračunu prosvetnega ministrstva.

Groza in Tatarescu na obisku v Beogradu

Bukarešta, 5. — Ministrski predsednik Groza in zunanji minister Tatarescu bosta jutri iz Bukarešte odpotovala v Beograd, kjer bosta ostala 4 dni.

Lepi uspehi trboveljskih rudarjev

Beograd, 5. (Tanjug) — Trboveljski rudarji so presegli za 17.5% proizvodnjo, ki jo predvideva načrt za mesec maj, in so s tem dosegli najvišjo proizvodnjo od dneva osvoboditve.

Tudi jeseniške železarne so za 11% prekosile načrt. Pri proizvodnji jekla so dosegle velik uspeh ter so prekoračile najvišjo proizvodnjo stare Jugoslavije.

ANGLIJA IN ZDA

se vmešavata v madžarske zadeve in zahteva ta „pojasnila" - Nagy pojde po tolažbo v ZDA

Dogodki na Madžarskem so vidno prizadeli ameriške in angleške uradne kroge. Obe vladi sta poslali sovjetskim oblastem v Budimpešto skupno noto, s katero prosita pojasnila glede dogodkov, ki so povzročili spremembe v Nagyjevi vladi.

Agencija «France Presse» poroča, da je predsednik Truman novinarjem izjavil, da smatra dogodke na Madžarskem za žalitev, da bo zunanje ministrstvo raziskalo ozadje teh dogodkov in da ameriška vlada ne bo držala križem rok.

Prav tako zasledujejo tudi v Londonu politični položaj na Madžarskem z veliko pozornostjo. Po vesteh iz Londona se bo bivši vladni predsednik Nagy, ki se trenutno nahaja še vedno v Švici, v kratkem napotil iz Londona v Ameriko.

Medtem je madžarska vlada pozvala Nagyja in Vargo, bivšega predsednika parlamenta, naj se vrneta v 60 dneh v domovino, ker bosta drugače zgubila madžarsko državljanstvo. Kakor preje poslanika v Washingtonu, tako je Madžarska vlada pozvala na poročanje svojega poslanika v Bernu. Toda tudi ta je odgovoril, da ne prizna nove madžarske vlade.

Po poročilu «Tassa» iz New Yorka, je prišla tjakaj madžarska misija za prehrano. Njen član Geza Deltze je novinarjem izjavil, da sovjetske zasedbene oblasti niso v zadnjih dveh letih z ničemer ovirale madžarskega kapitalizma, da trenutno na Madžarskem ne obstoja nobeno vprašanje glede prehrane in da namerava Madžarska nekatere vrste blaga izvažati celo v Ameriko.

Hkrati prihaja iz Washingtona vest, da ni madžarskim letalom dovoljeno letati nad ameriškim zasedbenim področjem v Nemčiji in Avstriji. Poročilo dostavlja, da ta ukrep nima nobene zveze z zadnjimi madžarskimi dogodki, temveč da predstavlja samo retorzijo, ker tudi madžarska vlada prepoveduje polet ameriškim civilnim letalom nad madžarskim ozemljem.

***

Sofija. — V Bolgariji pričakujejo prihod dveh novih trgovskih ladij, ki jih je Bolgarija nabavila na Norveškem.

FRANCOVI ZAŠČITNIKI

skušajo napraviti iz Španije oporišče za borbo proti demokraciji - Velike ameriške in angleške investicije v Španiji

Moskva, 5. — «Krasnaja zvězda» objavlja članek, ki komentira zahtevo petih držav latinske Amerike, in sicer Mehike, Guatemale, Čileja, Venezuele in Uruguaja, naj se skliče seja Varnostnega sveta zaradi španskega vprašanja.

Pisec pravi med drugim, da je špansko vprašanje še vedno nerešeno. Gospodarska in politična kriza Francovega režima se vedno bolj zaostruje. Špansko gospodarstvo je v obupnem položaju in Španija občuti veliko pomanjkanje živil. Franco še vedno izvaža poljedelske pridelke. Brezposelnost je velika. Razen tega se vedno bolj zaostruje finančna kriza.

Franco plačuje uvoz vojnega materiala, orožja, letal in petrolejskih izdelkov ne samo s tujimi devizami, ki si jih pridobiva z izvozom, pač pa tudi z ostanki pičle zlate rezerve.

Vse to povzroča neizmerno sovraštvo španskega ljudstva do Francove diktature. Nezadovoljstvo se izraža na številne načine in zadnje čase tudi s stavkami, ki so se občutno razširile na razne dele Španije. Povečalo se je tudi delovanje partizanov. Prebivalstvo aktivno pomaga partizanom.

Fašistična Francova diktatura ne more računati na pomoč ljudstva, pač pa dobiva pomoč iz inozemstva. Britanski in ameriški monopoli, ki kontrolirajo najvažnejša področja španskega gospodarstva, imajo interes, da se Francov režim ohrani, ker upajo, da bodo z njegovo pomočjo dosegli popolno nadzorstvo nad španskim gospodarstvom in tako ohranili Španijo kot oporišče za borbo proti demokraciji.

Številne britanske tvrdke so sklenile dogovore s Portugalsko, ki nakupuje britansko blago za Španijo. Tudi Američani so investirali svoj kapital za gradnjo civilnih letališč, za elektrifikacijo železnic ter za industrijo gumija in petroleja. Ameriški tisk razpravlja o možnosti velikega posojila, ki naj bi ga ZDA dale Francu.

Sindikalni odsek na beograjski univerzi je organiziral zborovanje, na katerem je profesor Mirko Marković, bivši borec v španski vojni, govoril o borbi španskega delovnega ljudstva in poudaril, da ni mogoče ustvariti trajnega miru v Evropi, dokler ostaneta Španija in Grčija v rokah fašizma, ki je ognjišče vojne. Borba španskih demokratov je vprašanje, ki zanima vse človeštvo.

***

BERN. — Nad 600 delegatov 43 držav se bo udeležilo 11. mednarodnega kongresa za zdravilstvo, ki bo v Bazlu od 2. do 7. junija.

SARAJEVO 1947

II.

Toda poseben poudarek zadobi današnje Sarajevo zaradi svojih brezštevilnih mladincev iz vseh delov Jugoslavije, ki odhajajo od tukaj na «Mladinsko progo». Predstavljajmo si mesto, ki je bilo ravnokar zavzeto od Pfadisa, «prijateljev narave» in ptic selivk. Vsi prihajajo pojoč, z odpeto srajco, v kratkih hlačah in kratkih suknjičih. Nobeden ni mlajši od 14 let, le malo jih je starejših od 18 let. Vsakdo sme biti zaposlen pri gradnji proge dva meseca. Samo pridni učenci iz mest, samo najpametnejši delavci iz tovarn in najpridnejši delavci smejo priti. Skupno bo okoli 180.000 mladincev zaporedoma delalo na progi Šamac-Sarajevo tekom tega leta. Njihov «poveljnik» je 27 letni inženir, njihovo «stanovanje» so belo popleskane barake vzdolž cele proge, ki je razdeljena na deset sektorjev. Mladinci delajo dnevno sedem ur s krampom in lopato, ostanek dneva dopolnijo v učnih tečajih vseh strok. Večkrat sem imel vtis, da je manj namen «zgraditi» železnico kakor pa te mlade ljudi. Mnogo od njih učijo tamkaj prvič pisati in mnogi prejemajo prve pojme o zdravstvu. Prvič gledajo sliko, poslušajo predavanja in prisostvujejo gledališkim predstavam. V resnici je postala mladinska proga danes božja pot za duševno elito dežele.

Nekoč sem bil v neki drugi deželi nekaj časa sam v delavskem taborišču. Zato ne gledam z neko lahkovernostjo ali z najvnimnavdušenjem običajnega obiskovalca te moderne oblike življenja v barakat, ki se da v bistvu kritizirati. Kdor je bil kdaj v takšnem taborišču, ima razvit nos, kakšno je v njem «razpoloženje». No, jaz pa sem našel na mladinski progi naravnost ogromno navdušenje in neke vrste fanatizma, spremenjenega v tekmovanje pri delu. Pred seboj vidim dekletce, ki je ležalo v ambulanti in jokalo, ker je zdravnik odločil, da zaradi ranjenih nog ni več sposobno za delo in da mora zato domov. Spominjam se zlasti Zore, krasne, mlade učiteljske kandidatke, tako odkritega, svobodnega skoro bi rekel «idealističnega» pogleda, da je mojim praškim tovarišem in meni, ko smo jo spoznali, zastalo srce. Zora nas je spremljala na razne postojanke dela, k nekemu predoru, ki so ga vrtali, k nekemu mostu, v taborišče neke črnogorske, albanske in grške delovne edinice. Ko smo bili mi že vsi utrujeni, je na hodila z nami še vsa sveža. Vsakega od nas je zvečer spremila do stanovanja in nas na vse zgodaj drugo jutro prišla iskat s svojim majhnim avtobusom. Običajno je nosila isti rjavi pulover in modro vrhnjo jopico, ki je njenemu ogorelemu obrazu in njenim zelo svetlim očem tako dobro pristojala. «Kaj takšnega ne more ustvariti pétletka. To zamore samo ljubi Bog», tako nekako smo dražili dodeljenega nam spremljevalca, ki nam je pri tej priliki tolmačil. Ta je zmajal z glavo rekoč: «Ne govorite tako. Tudi mi imamo tukaj določeno zaslugo. Zora ima sedem bratov. Njen oče je brivski pomočnik v Zagrebu. V prejšnjih razmerah bi bila postala hišna pomočnica, prodajalka, morda tovarniška delavka. V glavi bi imela predvsem ljubimkanje, neko borno, nesmotrno življenje. Danes lahko študira. Zaveda se, zakaj živi. Postala je tovarišica med tovariši. Verjemite mi, tista «druga Zora» vam nebi tako ugajala.

Ta čvrst, odkrit in vesel pogled smo potem opazovali še na mnogih drugih mladih ljudeh. Nepozaben mi ostane pogled na kolono približno dvesto fantov in deklet, ki so bili večinoma bosi, v slabih deloma raztrganih oblekah, in ki so s svedri in lopatami vrtali ravno neki grič. Stali so na gosto v nekakem prelazu. Lilo je v curkih in kaplje so se zmešale z rumeno prstjo, ki je kakor utrgan oblak drčala v globino med oglušujočim ropotom svedrov, med vzpodbujajočimi vzkliki mladih delavcev, ki so polagoma gomazeli skozi rumeno ilovico. Z zamazanih obrazov je odseval smeh ali pa izraz zagrizene ustvarjalne volje....

Ob zaključku svojega članka pa se dopisnik na široko bavi z vprašanjem strateškega pomena mladinske proge, ki bo podaljšana od Sarajeva do morja. Hkrati pa ugotavlja, da je mladinska proga prav gotovo dobro sredstvo za zbližanje vseh slojev in vseh narodnosti. «Proga naj združi zaostali del države z naprednejšimi in naj jim pomaga do dviga».

— KONEC —

ACEGAT je zopet povišal

cene za vodo, plin, elektriko in tramvaj

Problem Acegata je zopet stopil v ospredje na zadnji seji mestnega sveta. Mestni svetniki so s skrbjo ugotovili, da morajo zvišati Acegatove tarife, ker sicer grozi podjetju deficit 603 milijonov lir. Zato so se gospodje podvizali in sklenili povišati cene. V tej skrbi pa so prezrli, kje je pravi vzrok tega deficita.

Pozabili so, da je v upravi podjetja mnogo ljudi, ki so za časa fašizma zavzeli vodilna mesta in so kot pravi troti sesali denar. Danes pa, ko jih je epuracijska komisija postavila ven pa še vedno prejemajo ogromne denarne zneske na račun svojih plač, kljub temu, da ne delajo ničesar. Ti znaski so visoki in dosežejo milijonske vsote. Mestni očetje so pozabili, da ravno ti zneski slabšajo finančni položaj podjetja.

Toda njim ne pride na um, da bi zmanjšali izdatke s tem, da bi preuredili upravo.

Nove cene

Električni tok za razsvetljavo kw lir 9.30, dnevni tok za kuho lir 5.10 kw, nočni tok za kuho lir 3.50 kw.

Plin za vsakovrstno porabo kbm po 8.— lir, v okolici pa kbm 10.30 lir. V Banah kbm lir 12.60, v Miljah 3.90 lir.

Tramvaj: Jutranji listki (do osme ure zjutraj) lir 10.—, enosmerna vožnja v delavnikih lir 10.—, enosmerna vožnja ob praznikih lir 15.—, nočna vožnja ob delavnikih lir 15.—, nočna vožnja ob praznikih lir 15.—. Paketi in kovčegi lir 10.—. Cene blokom po 10 listkov in 50 listkov so se povišali stoodstotno. Prav tako mesečni abonmaji.

Prejeli smo

prepis protesta, ki ga je poslalo ljudstvo iz Starega sela pri Kobaridu škofu Margottiju v Gorico:

«Žene-matere iz Starega sela pri Kobaridu odločno protestiramo, da bi prišel našim otrokom delit zakrament sv. birme fašist ali italijanski plačanec. Takim in podobnim elementom mi svojih otrok ne zaupano! Nismo proti veri, nismo proti birmi; ne — saj smo kristjani, ampak smo proti Vam, izrecno proti Vam; toda ne kot škofu, temveč proti Vašim spletkam in rovarenju proti slovenskemu narodu.

Naši otroci bodo birmani, toda birmal jih bo samo pošten slovenski škof s čisto preteklostjo, pa čeprav ne letos! Pripravljeni smo čakati kolikor bo treba!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Sledijo podpisi.

Dolgovi pri zavodih za kmetijski kredit

ZVU je izdala odlok št. 382, s katerim dovoljuje zavodom, ki dajejo zemljiški kredit, da uporabijo za izterjevanje novih in tekočih posojil pravico kontingentiranja dne 1. julija t. l. zapadlega polletja, do dveh nadaljnih let po objavi prenehanja vojnega stanja. Mera tega kontingentiranja ne sme presečí 1.50 na vsakih 100 lir posojene glavnice. Ta odlok se ne nanaša na posojila v smislu člena 8 splošnega odloka št. 14 od 11. septembra 1945. in stopi takoj v veljavo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Mladina se pripravlja na festival v Pragi

Skupno z mladino vsega sveta se bo letošnjega mladinskega festivala v Pragi udeležila tudi tržaška demokratična mladina. V Prago bodo šli naši najboljši mladinci in bodo pokazali vsemu svetu, kaj vsega je zmožna tržaška mladina.

Tam se bodo zbrali mladi delavci, študentje in kmetje vseh narodnosti in plemen ne glede na versko in politično prepričanje. Razpravljali bodo o vprašanjih mladine in dokazali vsemu svetu, da želijo samo mir, ki je v današnjem času tako potreben vsemu človeštvu.

Mladina STO-ja se z navdušenjem pripravlja za ta velik mladinski praznik. V tovarnah, šolah, krožkih ima konference, da bi čim bolje uspela pri izbirnem tekmovanju za udeležbo na praških prireditvah. Praga je ime, ki ga izrekajo vsi mladinci, kajti vsakdo bi rad videl to zgodovinsko mesto, kjer bodo od 20. julija do 27 avgusta velike svečanosti. Ogromna organizacija teh prireditev terja ogromno stroškov. Zato so vlade demokratičnih narodov priskočile na pomoč svojim mladinskim organizacijam, ker se zavedajo, da bo govorila na festivalu mladina v imenu svojih narodov. In ta mladina bo govorila le o miru in o skupnem medsebojnem sodelovanju.

Kaj pa naša mladina? Tudi ona noče in ne sme zaostajati za ostalimi. Mladina, zavedaj se, da boš v Pragi morala častno zastopati tržaško demokratično mladino in prikazati svetu bratstvo, ki druží oba naroda na naši zemlji. Pokazati boš morala voljo našega naroda, da si v miru in svobodi gradi svojo boljšo bodočnost. Zato je naloga demokratičnih ustanov, da podprejo demokratično mladino STO-ja pri pripravah za svetovni mladinski festival. Mladina, na delo za našo bodočnost!

SLOVENCI, SKRBITE ZA SVOJEGA DIJAKA! DARUJTE ZA DIJAŠKO MATICO!

Pevskim zborom

Včeraj smo priobčili vozni red. Držite se točnosi! Točnost in disciplina je že polovica uspeha! Ob eni uri popoldne se mora vršiti glavna vaja. Glavno režijo vsega programa in prireditve za nedeljo je prevzel član slov. narodnega gledališča tovariš Valič Aleksander. Njegovim navodilom in odredbam se morajo brezpogojno pokoriti vsi pevski zbori in vsi pevovodje!

Na drugem mestu vam priobčujemo še enkrat program in vrstni red, katerega se morate strogo držati. Zato naj ima vsak pevec pri sebi program.

Prekličite odlok

o zaplembi sedeža množičnih organizacij v Nabrežini!

Vaščani Prečnika, Mavhinj in Sv. Križa so poslali ZVU protestne resolucije s podpisi, v katerih obsojajo nedemokratični odlok ZVU o zaplembi poslopja bolniške blagajne v Nabrežini, kjer je bil sedež množičnih ljudskih organizacij in zahtevajo preklic tega odloka. «Kdaj boste prenehali preganjati s sličnimi ukrepi naše množične organizacije, ki so zrastle v 4-letni borbi proti nacifašizmu», sprašujejo vaščani Prečnika zaveznike. «Za ceno neštevilnih žrtev smo si priborili pravico do političnega in kulturnega življenja in ne bomo nikdar in nobenemu dopustili, da bi nam jih kratil», dostavljajo Mavhinjci. Prebivalci Sv. Križa pa pribijajo: «S takimi protidemokratičnimi odredbami tepta ZVU naše najosnovnejše pravice, ki smo si jim priborili v narodnoosvobodilni borbi. Zato zahtevamo od ZVU, da prekliče odlok, po katerem bi morale antifašistične množične organizacije zapustiti svoje prostore v Nabrežini».

Slava Kamilu Lasiču borcu za svobodo

Zadnjega majskega dne si za vedno zatisnil svoje trudne oči, dragi naš Kamilo. Tvoje mučeno telo smo položili poleg drugih vrtojbenskih borcev za svobodo, Tvoj duh pa bo večno ostal med nami. Prvi si bil, ki si nam leta 1941 pokazal pot narodno-osvobodilne borbe, ki nas je privedla do svobode. Trnjeva je bila Tvoja pot borca za svobodo. Vodila Te je od šempetrskih karabinerskih kleti do goriških zaporov, od celic zloglasne kvesture in rimskih ječ do Coroneja. Toda ves fašistični teror ni mogel ubiti Tvoje ljubezni do slovenskega ljudstva. Borbo svojega ljudstva za svobodo si nadaljeval v Trnovskih gozdovih. Ujeli so Te in Te odpeljali v Buchenwald. A kljub vsej Tvoji kalvariji si doživel svobodo, se vrnil v domačo vas Vrtojbo, kjer si podlegel na posledicah prizadejanega trpljenja.

VESTI S PODEŽELJA

ANKARAN-VALDOLTRA

Kulturna prireditev prosvetnega društva «Battaglia-Belič». V soboto smo priredili kulturni večer, pri katerem so sodelovali pionirji s pevskimi točkami in recitacijami, mladina pa z žaloigro «Mati». Naslednje jutro pa smo organizirali izlet v Postojno, kjer smo si ogledali Postojnsko jamo.

VOGLJE-REPENTABOR

V nedeljo so bile v Sežani tekme v balincanju. Na tekmah so tekmovali tudi naši fantje in možje in si priborili prvo nagrado. Sovaščani smo ponosni na ta njihov uspeh in jim želimo v prihodnjosti še mnogo uspehov v balincanju in v drugih fizkulturnih panogah.

Svečana proslava Ivana Cankarja. Prve dni maja t. l. smo tudi občani repentaborske občine v Velikem Repnu na svečan način proslavili Ivana Cankarja. Pri proslavi je najprej govornica orisala življenjsko pot in delo velikega pisatelja, nato so sledile deklamacije in koncert domače godbe.

BASAMARIN

Proslava Titovega rojstnega dne. Rojstni dan ljubljenega voditelja jugoslovanskih narodov maršala Tita smo proslavili na svečan način s kulturno prireditvijo. Proslava je potekala tudi v znamenju volitev v SIAU, ker se zavedamo, da bomo s tem ojačili bratstvo med slovenskim in italijanskim ljudstvom.

Nedeljski spored na Občinah

Prihodnjo nedeljo bo praznik naše pesmi. Zaradi te pesmi so ljudi pretepali, zapirali, mučili in jih celo streljali. Slovenska pesem nas je spremljala v borbi, po gozdovih, v ječah in celo na morišče. Kdo nam bo to pesem vzel? Nihče! Ni naroda, ki bi bil tako navezan na svojo pesem, kot je naš slovenski narod.

V nedeljo dne 8. junija morajo izostati vse druge prireditve po okrajih. Pevski zbori iz okrajev: Trst, Milje, Dolina, Opčine in Nabrežina se morajo zbrati na Občinah. Koncert se bo vršil v idiličnem in zelo akustičnem Merčedolu na Opčinah z naslednjim sporedom:

1. F. Venturini: «Zdravica». Pojejo skoro vsi zbori. Dirigent Drago Žerjal iz Boljunca.
2. Govor.
3. Sedif: «Canto operaio»; Bazzicotti: «Il cacciatore». Poje pevski zbor «Tomasi». Dirigent tov. Occini.
4. E. Adamič: «Lipa». Zbori iz Devina, Nabrežine, Sempolaja, Gabrovce, Zgonika, Proseka, Bazovice, Boršta in Ricmanj. Dirigent tov. Zidarič Stanko.
5. E. Adamič: «Nocoj se mi je sanjalo». Zbori iz Skorklje, Sempolaja, Saleža, Zgonika, Proseka, Rojana in Trebč. Dirigent tov. Drago Čurk iz Trsta.
6. G. Occini: «Brindisi»; Mercadante: «I banditi». Zbor «Pisoni». Dirigent tov. Occini.
7. F. Venturini: «Pozdravljena domovina». Zbori iz Trebč, Padriča, Sempolaja, Opčin, Saleža, Boljunca, Boršta, Ban in Ricmanj. Dirigent tov. Janko Obad iz Saleža.
8. K. Sattner: «Pozimi iz šole». Zbori iz Saleža, Proseka, Padriča, Boršta, M. Magdalene, Škofij in Plavij. Dirigent tov. Cibic Ljubo s Proseka.
9. Veselbergher: «I pescatori»; Paccini: «Coro di prigionieri». Zbor «Rotta» iz Trsta. Dirigent tov. Vecchiet iz Trsta.
10. A. Foerster: «Sem pevec». Zbori s Proseka, Trebč, Boršta, Doline, Ricmanj, Boljunca, Sv. Barbare, Plavij. Dirigent tov. Drago Petaros iz Boršta.
11. A. Foerster: «Naše gore». Zbori z Opčin, Bazovice, Barkovelj, Skednja, Boljunca in Doline. Dirigent tov. Milan Pertot iz Skednja.
12. Iala: «Congedo dal monte»; N. N.: «Canto popolare Russo». Poje zbor «Frausin» iz Milj. Dirigent tov. Nattek.
13. A. Medved: «Naša zvezda». Zbori z Opčin, Gropade, Bazovice, Plavij, Barkovelj. Dirigent tov. Sonja Mahnič iz Bazovice.
14. A. Medved: «Nazaj v planinski raj». Zbori iz Nabrežine, Boršta, Barkovelj, Padriča. Dirigent tov. Vrabec iz Trsta.
15. K. Pahor: «Na juriš». Pojejo vsi italijanski zbori. Dirigent tov. Occini.
16. Z. Prelovec: «Pozdrav». Pojejo vsi zbori. Dirigent tov. Malič Stanko z Opčin. Vsi pevski zbori, tudi tisti ki niso navedeni v gornjih skupinah, bodo nastopili od 16. točke dalje.
17. F. Venturini: «Mi smo ubežniki». Dirigent tov. F. Venturini iz Sv. Ivana.
18. «La nostra bandiera». Pojejo vsi italijanski pevski zbori.
19. Bor: «Hej brigade»; pojejo vsi slovenski pevski zbori. Dirigent Cvetko Marc iz Doline.
20. Hercigonja: «Seljačka». Pojejo vsi zbori. Dirigent tov. Rudi Jagodic iz Rojana.
21. «Inno dei ginnasti». Pojejo vsi italijanski zbori. Dirigent tov. Occini.
22. «Fizkulturna koračnica». Slovenski pevski zbori. Dirigira tov. Fabris Franc iz M. Magdalene.
23. U. Vrabec: «Udar na udar». Vsi zbori. Dirigent tov. Vlad. Svara iz Sv. Jakoba.
24. M. Kozina: «Partizanska». Vsi zbori. Dirigent tov. Grgič Cvetko, Padriče.
25. F. Venturini: «Pesem bratstva». Vsi zbori. Dirigent tov. Brajnik Gušti, Plavje.
26. «Inno dei lavoratori». Pojejo vsi italijanski zbori. Dirigira tov. Occini.
27. «Stalingrajska». Vsi slovenski zbori. Dirigent tov. Lordan Vladimir iz Škofij.

Če kateri pevski zbor, ki obvlada kakšno izmed gornjih pesmi, ni naveden v programu, se bo vseeno lahko pridružil tisti skupini. Vsak zborovodja je odgovoren za svojo skupino. Točno ob eni uri popoldne bo edina skupna vaja za vse zbore na Opčinah. Zahtevamo točnost!

V nedeljo vsi na Občine!

Izjava Zveze trgovcev jestvin na drobno

Z uradno objavo je ZVU zopet dovolila odpreti 14 trgovcem trgovine z jestvinami, ki so jih oblasti zaprle za kazen zaradi nekaterih prekrškov.

Pri tem pa Avtonomna zveza trgovcev z jedili na drobno izjavlja, da so oblasti preklicale svojo kazen le na posredovanje podpredsednika conskega sveta dr. Palutana potem ko so se prepričale o nesmiselnosti zapiranja trgovin.

Oblasti so ukazale zapreti trgovine, ne da bi prej preiskale vso zadevo in zaslišale strokovno sindikalno organizacijo.

Trgovci z jestvinami zahtevajo v interesu vsega meščanstva, da se vrši kontrola s pomočjo vseh zainteresiranih organizacij.

DNEVNA KRONIKA

Milijonska tatvina nogavic

Prejšnjo noč so se zopet pojavili tatovi-minerji, o katerih smo zadnji čas mislili, da so šli na počitnice v kakšno kopališče.

Tokrat so vzeli na piko trgovino z nogavicami na debelo v ul. S. Lazzaro 9, ki je last Franca Kravosa. Tatovi so se najprej vtihotapili v hišno vežo, odkoder so napravili luknjo pod stopniščem v skladišče. Tam so si naložili za okrog 800 tisoč lir svilenih ženskih nogavic, tri srebrne škatle, uro in 50 tisoč lir denarja. Otovorjeni z vsem tem blagom so odšli po isti poti, po kateri so prišli. Kravos blaga ni imel zavarovanega. Policija vodi preiskavo.

Smrtna nesreča z municijo

V bližini Trebč je več delavcev zaposlenih pri podjetju Pahor Alojz in pobirajo vojni material. V sredo popoldne, ko so pobirali granatne naboje, je ena granata eksplodirala in plin, ki je iz nje uhajal, je povzročil takojšnjo smrt 40 letnega Čuka Deziderija, zidarja iz

Bomba sredi Trsta

V sredo okrog 22.30 so našli mestni stražniki na vogalu ulic Ireneo della Croce in Crispi ročno bombo tipa OTO z varnostno zaklopko. Poklicali so pobiralce min, ki so bombo odstranili.

«Ezul», ki nima sreče

V gostilni Stopar v ul. Trento 15, je policija ustavila 37-letnega Tominiča Itala iz Reke, ki stanuje sedaj v Trstu v ul. Roma 17. Pri njem so našli 37 zavojev ameriških cigaret, ki so jih zapienili in Tominiča prijavili sodniji.

Zaradi jajc sta ob službo

Jakob Recla je pred dobrim tednom dni pustil za trenutek na stopnicah pred glavnim kolodvorom v Trstu košaro, v kateri je bilo 150 jajc. Ko se je vrnil, je košara z jajci že skrivnostno izginila. Recla je javil tatvino policiji. Te dni so ugotovili, da je jajca ukradel tramvajski uslužbenec Peter Križman s pomočjo sprevodnice Pavle Zarri. Policija je oba krivca izročila sodniji in vrnila jajca, kolikor jih je še ostalo, zakonitemu lastniku.

Kontrola nad oddajalci sob

Včeraj je policija napravila kontrolo pri 11 oddajalcih sob in v sedmih tržaških hotelih. Ob tej priliki so naložili globo Frančiški Leska, doma iz Vrhnike, ki oddaja sobe v ul. Donadoni 14-II., čeprav je njeno dovoljenje zapadlo že novembra lanskega leta. Kazen so naložili tudi Klelji Balaminut iz ul. Foscolo 23-III., ker je oddajala sobe brez policijskega dovoljenja.

Kolo je izginilo

Ballarin Ivan iz ulice Garibaldi 4 je imel v garaži v ulici Manzoni 9 shranjen svoj avtomobil. Ko je prejšnji dan prišel v garažo, je opazil, da so neznanci odnesli eno kolo Pirelli, ki je bilo pritrjeno na zadnjem delu avtomobila. Ballarin ima 40.000 lir škode.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za Dijaško matico v Gorici so darovali: organizacija žen iz Bukovice pri Gorici 1000 lir, tov. Leban Viktor iz Prvačine 100 lir, pionirji iz Biljane lir 1400, pionirji in prosvetno društvo «Briška borba» iz Brega-Krasno lir 2000.

V Dijaški dom v Gorici so poslali pionirji iz Prvačine 20 kg češenj, AFŽ iz Prvačine 50 kg češenj in vaščani iz Steverjana 50 kg češenj.

Vsem darovalcem denarja in sadja prisrčna hvala.

KOLEDAR

Petek, 6. junij
Bertrand, Milutin.
Sonce vzhaja ob 5.09, zahaja 20.48. Dolžina dneva: 15.38.

Jutri, 7. junij
Norbert, Bogomil.

Spominski dnevi

1944: *Otvoritev druge fronte (izkrcanje v Normandiji).*

Reži čas!
Resnica v oči bode!

Natečaj za službena mesta v tržaških bolnicah

Uprava tržaških bolnic razpisuje natečaj za večje število službenih mest. Oni, ki se mislijo tega natečaja udeležit., morajo poslati do 31. julija t. l. na upravo prošnjo, kolkovano s 24 lirami.

Pojasnila daje tajništvo Združenih bolnic v Trstu.

Za pohabljence in invalide J. A.

Pohabljenci in invalidi, ki so služili v partizanskih odredih ali v JA in so potrebni počitka, naj se javijo na Zvezi vojnih pohabljencev in invalidov, trg Sansovino 2 (pri Marella), vsak dan od 15. do 19. ure. S seboj naj prinesejo: Invalidsko izkaznico, ali vojaško odpustnico.

Izlet na Učko in v Opatiji

priredi Športni klub pri Sv. Ivanu v nedeljo dne 8 t. m. Cena 290 lir za člane in 330 za nečlane. Odhod ob 6. uri izpred cerkve. Vpisovanje in pojasnila v društvu in v tobakarni Kocjančič.

Pester večer v Barkovljah. V soboto, 7. t. m., ob 21. uri, priredi prosvetno društvo «Matjaž-Č Martij-Milan» v Barkovljah pester večer radijskih sodelavcev. Gostuje slovenski vokalni kvintet iz Ljubljane.

Izleti C.A.T. Tajništvo javlja, da min s turo na Skrbino in izlet v Opatijo z vzponom na Učko. Pojasnila in vpisovanje v ulici Conti 11 od 18. do 20. ure.

Sestanek roditeljskega sveta. Slovenska šola v ul. Sv. Frančiška vabi starše na sestanek, ki bo danes ob 14. uri v prostorih prosv. društva «Vojka Šmuc», v Vic. Osped. Militare št. 2.

"Scampolo" v Kinu ob morju (Cinema del Mare)

Danes ob 20.30, bo dramska skupina Italj. kulturnega centra ponovila v «Kinu ob morju» D. Nicodemijevo «Scampolo». Vstopnice so naprodaj na sedežu «Kulturnega centra» in od 15. ure pa pri blagajni.

Plezalni tečaj v Glinščici

Planinsko društvo v Trstu opozarja one, ki se zanimajo za plezanje, da bo v nedeljo, 8. t. m, zaradi vročine zbiranje v mlinu v Glinščici in odhod s skale že ob 8. uri zjutraj. Odhod iz Rocola pri zadnji tramvajski postaji št. 11, ob 6.30.

Enotni sindikati

Sindikat za umetnost. Danes 6. t. m., ob 16.30 bo slikarska lekcija v študiju Manzini v ul. Garibaldi 2.

Mestni odbor. Danes ob 19.30 bo v ul. Imbriani 5 sestanek strokovnih tajnikov Enotnih sindikatov.

Mesarji. Mesarski uslužbenci delavskih zadrug bodo imeli zborovanje 6. t. m. ob 19. uri v ul. Imbriani 5, kjer bodo razpravljali o važnih vprašanjih.

Zadružni oddelek. V ul. Zonta st. 2 imajo na razpolago omejeno število čevljev, moških in otroških sandalov.

Sindikalne volitve

OOSS javlja, da so danes, 6. t. m., sindikalne volitve v: milarni Adria ob 8. uri zjutraj in v podjetju Luigi Zucculin ob 14.

Vsi delavci naj se volitev polnoštevilno udeležijo.

LEKARNE

ki imajo v mesecu juniju nočno službo:

Camello, ulica XX. Settembre 4.
Ravasini, trg Libertà 6.
Rovis, Goldonijev trg 8.
Benussi, ulica Cavana 11.
Amazzone-Gmeiner, ul. Giul's 14.
Manzin (Maddalena), Istrska ulica 43.
Rinaldi, ulica Settefontane 38.

Umetnostne galerije

«Trieste»: Razstava slikarjev Absentije Džigurskega, Bezrodnega in Hlavaty-ja.

«Scorpione»: Razstava sodobnega češkoslovaškega slikarstva in kiparstva.

«Michelazzi»: Slikarska razstava Angela Savelli.

«Piccola Michelazzi»: Razstava kiparja Ugota Carà.

«San Giusto»: Razstava slikarja D. Cantatore.

«Strega»: Otvoritev razstave S. Petracco.

Čuvajte se maltske mrzlice

V aprilu se je pojavila po nekaterih predelih Istre in pozneje tudi v okolici Trsta tako zvana maltežka mrzlica. Ta bolezen se kaže s kozjim, ovčjim in kravjim mlekom ter z mlečnimi izdelki.

Zato priporoča občinski zdravstveni urad, naj ljudje kuhajo mleko in maslo pred uporabo. Le tako bomo preprečili razširjenje te zelo zleljive bolezni.

Sprememba vlakov

Od včeraj dalje je ukinjen vlak v Ljubljano, ki je odhajal iz Trsta ob 4. uri, in vlak, ki je prihajal iz Sežane v Trst ob 14.30.

Vlak ob 12.58, ki je vozil le do Sežane, bo odslej vozil do Ljubljane.

Od nedelje, 8. t. m., bo ukinjena železniška avtobusna zveza Trst-Benetke in Portogruaro-Benetke.

Radijski spored

v petek, 6. junija

TRST II.

11.30. Reproducirana glasba. 12.00. Kulturno predavanje. 12.15. Operna glasba. 13.00. Arije iz slovanskih oper. 13.15. Ritmična glasba. 13.45. Pestra glasba. 14.15. Novi svet. 17.30. Plesna glasba. 18.15. Slavni violinisti. 18.30. Slovenski trubadur. 18.45. Vaški kvintet. 19.15. Slovenski vokalni kvintet. 20.00. Pestra glasba. 20.15. Dekliška oddaja. 20.45. Dunajski valčki. 21.00. Koncert pianistke Lilian Caralan. 21.30. Dvorak: Koncert za violino in orkester. Solist Uroš Prevoršek (Prenos iz Ljubljane). 22.00. Ritmična glasba. 22.30. Lahka glasba. 23.35. Polnočna glasba. 24.00. Zaključek.

KINOPREDSTAVE

GLEDALIŠČE VERDI: Igralska skupina E. Merlini, ob 21. uri «Gospa Morli ena in druga» L. Pirandello.

ROSSETTI. 15.30: «Nikar me ne izdaj!», Greta Garbo, Constance Bennet in Douglas Melwyn. Film Metro Goldwin Meyer.

SUPERCINEMA. 16.00: «Komedija je končana».

ITALIA. 15.30: «Pred njim je trepetal Rim».

VIALE. 16.00: «Bengalski sulitarji», Gary Cooper in Frances Dee.

MASSIMO. 15.00: «Tarzanov sin», J. Weissmüller.

CINEMA DEL MARE. 16.00: «Prebrisano dekle», sovjetski zabavni film.

LETNI KINO v Ljudskem vrtu. «Zakrinkani vitez», Anita Louise in Willard Parker.

∴

V soboto, ob 11. uri v «Kinu ob morju» (Cinema del Mare) predava «Nürnberški proces» za tovarnarje.

Odg. urednik DUSAN HRESČAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

FIZKULTURA

Zadnji nastop Lj. Ponziane v Trstu

pred zaključkom jugoslovanskega prvenstva

V nedeljo bo na stadionu tržaška enajstorica Lj. Ponziane bila zadnjo borbo pred zaključkom jugoslovanskega nogometnega prvenstva. Po nedeljski zmagi nad Metalcem, čaka tržaške nogometaše naloga premagati skopljansko enajstorico Pobedo, si s tem še bolj utrditi položaj na kvalifikacijski lestvici in se z 20. točkami podati na zadnjo in najtežjo preizkušnjo v Zagreb. Položaj za izpad iz jugoslovanske lige se je namreč po tekmah zadnjo nedeljo toliko popravil v korist Lj. Ponziane, da zanjo ni več tolikšne nevarnosti, kot je bila. Seveda ni s tem rečeno, da je že rešena. Ne! Čakata jo še dve trdi borbi. Prva v Trstu, druga v Zagrebu. Če pa upoštevamo, da je tržaška enajstorica v odlični formi, kar je dokazala v zadnjih dveh tekmah proti Železničarju in Metalcu, potem lahko z velikim zaupanjem gledamo na zadnji dve preizkušnji, od katerih morajo Tržačani v Trstu zmagati, v Zagrebu pa jim zadostuje neodločen rezultat.

Nedeljska nogometna tekma se nam predstavlja torej v znamenju hude in zagrizene borbe za točke, v kateri bodo nogometni igralci Lj. Ponziane reševali čast tržaške nogometne tradicije. Prepričani smo, da bodo to nalogo častno rešili, zato v nedeljo ne sme biti športnika, ki bi s svojo prisotnostjo ne podprl enajstorice Lj. Ponziane. Pričetek tekme bo ob 17.30. Vodstvo Lj. Ponziane je za to zadnjo tekmo določilo skupne cene za tribuno in stojišča, ki so: Glavna tribuna 100 lir, znižana 80 lir; stranska tribuna 70 lir, znižana 50 lir. Pravico do znižane vstopnine imajo vsi člani sindikalnih organizacij (ES in DZ) in kulturnih društev.

V ostalih tekmah jugoslovanskega nogometnega prvenstva pa se bodo v nedeljo srečale enajstorice: Dinamo-Rdeča zvezda; Metalec-Hajduk; 14. oktober-Partizan.

Motociklistične dirke Trst-Opčine

V nedeljo, 8. t. m., priredi tržaški motociklistični klub motociklistične dirke na progi Trst-Opčine. Poleg tržaških strokovnjakov bodo nastopili tudi jugoslovanski in avstrijski motociklistični asi. Rekord na progi drži od leta 1932 dalje Arduino Bertoš s časom 5'55"1/5 s povprečno hitrostjo 91.173 km na uro.

Objave ZDTV

Nogometni odsek. Na podlagi sodniških poročil se verificirajo vse finalne tekme okrožnega prvenstva, ki so bile odigrane 18. maja t. l. Odbije se pritožba Rojana in se tekmo Rojan-Costalunga verificira v korist Costalunge.

Z enodnevno prepovedjo igranja se kaznujejo sledeči igralci: Černetič Marjan, Bensi Bruno (Costalunga), Marassi Ennio (Rojan).

Drobne vesti

Tekme v namiznem tenisu v Zagrebu. V nadaljevanju troboja v namiznem tenisu med Jugoslavijo, Madžarsko in Romunijo, so bile odigrane tudi tekme posameznikov in dvojic. Odličen uspeh je dosegla jugoslovanska dvojica Dolinar-Harangozo, ki je v finalu premagala madžarski par Sido-Soos. Med posamezniki je zmagal Madžar Sido, drugo mesto je zasedel Jugoslovan Dolinar, tretje Madžar Soos in četrto Jugoslovan Harangozo.

Nov ženski svetovni rekord v plavanju. Nizozemka Nel Van Vlitova je postavila nov svetovni rekord v prsnem plavanju na 100 m s fantastičnim časom 1.09.2.

Uspeh češkoslovaških lahkoatletov v Belgiji. Lep uspeh so želi češkoslovaški lahkoatleti v Belgiji, saj so dosegli 2 prva in več drugih mest.

Rudarji v Ilirski Bistrici

z vnemo uresničujejo petletni načrt

Okupator je močno poškodoval naprave rudnika v Ilirski Bistrici. Ljudska oblast je pričela rudnik obnavljati že leta 1945. Po enem letu so se obnovitvena dela v glavnem zaključila. Poleg obratov v Zarečicah so zgradili še nov jašek, imenovan Titov jašek, ki sega 40 m globoko pod zemljo. V kratkem bodo odprli še en obrat v bližini Titovega jaška. Podaljšali bodo žične vzpenjače za 700 m in zgradili preko 300 metrov železniškega tira.

Letošnjo pomlad je obrat v Zarečiči zalila narasla Reka, zato v mesecu februarju ni bilo dela. Mnogo truda je bilo treba preden je ta del rudnika začel zopet obratovati. Že v mesecu maju so rudarji dvignili produkcijo na 90%. Ker so v glavnem ležišča premoga izčrpana in ker groze poplave Reke, bodo ta del rudnika letos zasuli.

Novi Titov jašek je moderno opremljen in ima tudi moderno zračenje rovov. V aprilu in maju obratni dosegel tiste stopnje proizvodnje kot v prvem četrtletju. Krivo je bilo slabo vodstvo. Novi upravnik pa je mnenja, da bosta že v juliju oba obrata normalno delovala in tudi prekoračila letošnji načrt. Proizvodnja se bo zvišala v prvi petletki za 150 ton, kakor je bila za časa italijanske okupacije.

Strokovnjaki so ugotovili, da je v rudniku med plastmi ilovice še okoli 9. milijonov ton. lignita (rjavega premoga).

ALEKSANDER BECK; 124

VOLOKOLAMSKA CESTA

Pritekli so, kot bi mignil. Samo dolgi Murin je ostal na stražnem mestu poleg mitraljeza. Tudi njega je prevzela močna želja, da bi slišal, pa je iztegnil vrat; njegovi naočniki so se svetlikali v mesečini. «Prijatelji!», prvič sem tako poimenoval svoje vojake. Nikoli mi ni bilo všeč, ko so nekateri govorili, obračajoč se k borcem: «Fantje», «otroci». Posebno — «otroci». Ali se igramo nemara? Toda «prijatelji» — to je že nekaj drugega.

— Danes ste se, tovariši, dobro borili, vešče.

Niso stali v vrsti. Niti ni bilo potrebno, da bi sledil skupen odgovor. Nihče ni spregovoril.

— Zdaj boste morali biti spretni: previdno izvlecite te topove in to municijo. Tedaj bomo bogataši.

Muratov je dejal:

— Tovariš kombat, morali bi ponesti s seboj klobase.

Očividno je hotel spraviti ostale v smeh, toda nihče se ni smejal. Mali Tatar je naglo dodal:

— Tovariš kombat, to sem govoril resno. Oni tam imajo nemara tanke.

— Izmišljuješ si, Muratov, — je neodobravajoče dejal Bozžanov.

— Čemu se jezite name? Tovariš kombat,, mislil sem resno. Oni spijo v tankih, a ob tanke, tako sem slišal privezujejo čez noč pse.

— Ne gobezdaj neslanosti, — je surovo dejal Bloha.

To niso bile neslanosti. V resnici je bilo treba misliti na pse, toda trenutek je zahteval drugih besed, drugačnega razgovora. Besede se niso našle. Vsi so molčali.

— Tovariš kombat, dovolite, — je dejal Murin.

Pripravil sem se, da bi slišal, kaj bo povedal, toda Murin je preprosto vprašal:

— Komu naj predam mitraljez?

Spomnil sem se, kako se mi je pred tremi meseci prvič približal. V zimskem plašču, s kravato, ki mu je bila zlezla nekoliko v stran, z naočniki, dolg, neokreten, ni vedel, kako naj stoji pred komandantom, nitj kam bi del neožgane, tenke roke. Javil se mi je užaljen: «Uvrstili so me, tovariš kombat, med neborce. Izročili so mi konja in voz. Toda jaz absolutno nimam pojma, kaj je konj. In nisem se zato prijavil.» Spomnil sem se, kako je podlegel paniki ter sramotno bežal z ostalimi, ko je iznenada v bližini zaregljal mitraljez in nekdo vzkliknil: «Nemci». Njegova puška je podrhtevala, ko je, stoječ v stroju, meril v izdajalca, v strahopetca, ki je bil moral biti po mojem ukazu ustreljen pred strojem.

Morda je Murin močneje od kogar koli drugega občutil strah pred vojno, notranjo borbo, mučen duševni preporod z nastopi smrtne žalosti, ki so se ponavljali, nato pa plamtečo radost vojščaka, ko ubija tistega, ki je vlival strah, ki je šel, da mori...

Zdaj, ko je slišal povelje in izvedel, da bo moral iti v sovražni tabor, je preprosto vprašal:

— Komu naj predam mitraljez?

Kaj je z njim? — Mar je v njem vse otopelo? Mar ničesar ne doživlja?

— Težko, da boste vi, tovariš Murin, tam koristili. S konji ne boste mogli rešiti zadeve. Bolje je, da ostanete poleg mitraljeza.

Pričakoval sem vojaški odgovor: «Razumem!», toda ni ga bilo. Murin ni takoj spregovoril.

(Se nadaljuje)

KULTURA

Razstava češkoslovaške umetnosti

2.

Češkoslovaško slikarstvo in kiparstvo imata dokaj bogato tradicijo. Medtem ko se je češka umetnost še v prejšnjem stoletju oslanjala predvsem na svoje ožje sosede Nemce, je v začetku našega stoletja zavel svež veter prav iz Francije od koder so črpali novi mojstri svoje pobude, prilagajajoč jih bolj ali manj uspelo svojemu okolju, svoji zemlji, svojemu narodu. Tako vidimo na pr. na tej razstavi tri slike v Buchenwaldu umrlega Josefa Capka, ki kažejo tipično češki (deloma tudi folklorni) kolorit, a so po tehniki izdelane v smislu primitivizma. (Psihološko bi si ta skok v primitivizem morda razlagali z regresijo, z umikom v neko prvobitno otroško stanje kot pobeg in izhod iz zagate, v katero je zašel umetnik, ko se je bil poslovil od starih oblik ter šel na pot iskanja v neznano). V tem mu je soroden tudi Ludovik Fulla. Medtem ko so mojstri kot na pr. Vincenc Beneš še v stari tehniki solidnejšega impresionizma, jih vidimo na razstavi več, ki so v svojih delih razbili vse konkretne oblike ali prešli celo v kubizem. Zanimiv je pri nekaterih prehod iz kulbističnega pojmovanja predmetov v nekak novi, še ne prav samega sebe svesti si realizem, kot kažejo na primer slike Františka Grossa. Po svoji strastni dinamiki v iskanju novih poti je predvsem značilen Emil Filla s svojim pošastnim «Buchenwaldom», vendar se mu močno pozna vpliv Picassoja. Dve izredno močni in oblikovno dodelani sliki (z rahlim nadihom surrealizma) ima Karel Černy; zdi se mi, da je utegnil biti vzor tudi nekoliko mlajšim slovenskim slikarjem (Maleš, Kregar). Izrazit, močan v barvah je tudi Karel Holan. Med najmarkantejše bi štel sliko Jana Zrzavega (na pr. «Spomenik Rdeči Armadi pred odkritjem» z močnim, drznim kontrastom med karminasto rdečo in zelenkasto barvo). Zanimiv je tudi Vojtech Tittelbach s svojima slikama komedijantov. Oba kiparja, Josip Wagner in Jindrich Wielguss, kažeta znanje in silo, predvsem drugi z «Materjo» in «Rudarjem».

3.

*Na vsej razstavi ni um